

WYROK Z DNIA 27 LIPCA 2006 R.
SNO 34/06

Przewodniczący: sędzia SN Jacek Sobczak.

Sędziowie SN: Stanisław Dąbrowski (sprawozdawca), Teresa Flemming-Kulesza.

Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny po rozpoznaniu w dniu 27 lipca 2006 r., na rozprawie, sprawy sędziego Sądu Rejonowego w związku z odwołaniem Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego w Sądzie Okręgowym od wyroku Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego z dnia 18 kwietnia 2006 r., sygn. akt (...)

1. z m i e n i ł zaskarżony w y r o k w ten tylko sposób, że orzekł o przeniesieniu obwinionej sędziego Sądu Rejonowego na inne miejsce służbowe w okręgu Sądu Apelacyjnego;
2. kosztami postępowania odwoławczego obciążył Skarb Państwa.

U z a s a d n i e n i e

Sędzia Sądu Rejonowego obwiniona została o to, że w dniu 18 sierpnia 2005 r. stawiała się do pracy w Sądzie w stanie nietrzeźwości, a następnie spożywała alkohol w miejscu pracy, tj. o przewinienie dyscyplinarne z art. 107 § 1 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych.

Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny wyrokiem z dnia 18 kwietnia 2006 r. uznał obwinioną za winną tego, że w dniu 18 sierpnia 2005 r. stawiała się do pracy w Sądzie Rejonowym w stanie wskazującym na użycie alkoholu, tj. przewinienia dyscyplinarnego z art. 107 § 1 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych i za to na podstawie art. 109 § 1 pkt 4 wymienionej ustawy wymierzył jej karę dyscyplinarną – przeniesienie na inne miejsce służbowe.

Sąd Dyscyplinarny ustalił następujący stan faktyczny:

Obwiniona od dnia 14 lutego 1985 r. jest sędzią Sądu Rejonowego, wcześniej od 1981 r. była aplikantem sądowym i asesorem. Pełniła szereg funkcji. Od lipca 1985 r. do dnia 24 grudnia 1986 r. była przewodniczącą Wydziału Cywilnego, a następnie (do czerwca 1990 r.) wiceprezesem sądu. Przez kolejne dziesięć lat kierowała pracą Wydziału Rodzinnego i Nieletnich. Od dnia 30 czerwca 2004 r. kieruje Sekcją Wykonywania Orzeczeń Sądowych.

Z powierzonych jej obowiązków wywiązywała się bez zastrzeżeń. Systematycznie podnosiła kwalifikacje zawodowe, kończąc Podyplomowe Studium Wymiaru Sprawiedliwości przy Uniwersytecie Jagiellońskim.

Stan taki trwał przez szereg lat, a uległ zmianie kilka lat temu, kiedy to obwiniona zaczęła mieć problemy wynikające z nadużywania alkoholu. Zaczęła także cierpieć na depresję i podjęła leczenie ambulatoryjne.

Postępowanie wyjaśniające wszczęte przez Prezesa Sądu Okręgowego w związku z nadużywaniem przez obwinioną alkoholu zakończyło się odwołaniem sędziego Sądu Rejonowego z dniem 1 czerwca 2000 r. z funkcji przewodniczącej Wydziału Rodzinnego i Nieletnich.

W dniu 18 sierpnia 2005 r. obwiniona sędzia miała prowadzić posiedzenia wykonawcze w sprawach karnych. Poprzedniego dnia spożywała alkohol i w związku z tym znajdowała się w stanie wskazującym na użycie alkoholu. Pracownik Sądu, który miał pełnić obowiązki protokolanta powiadomił o tym Prezesa Sądu Rejonowego. Prezes przeprowadziła rozmowę z obwinioną. W trakcie rozmowy nabrała przekonania, że znajduje się ona pod wpływem alkoholu. Zwróciła jej uwagę, że w takim stanie nie może wypełniać obowiązków służbowych. Pomimo, że obwiniona zaprzeczała stawianym zarzutom, Prezes Sądu poleciła obwinionej, by udała się do domu, zaś sama przystąpiła do prowadzenia, w jej zastępstwie, posiedzeń wykonawczych.

Obwiniona pozostała na terenie Sądu, gdyż autobus do jej miejsca zamieszkania miał odjechać o godzinie 11²⁰. Około 11¹⁰ kierownik sekretariatu Zofia F. zobaczyła, że obwiniona opuściła pokój i ma problemy z utrzymaniem równowagi. Zawróciła ją do pokoju i powiadomiła Prezesa Sądu, która w podręcznej torbie obwinionej znalazła opróżnioną do połowy butelkę wódki „Smirnoff”. Skontaktowała się z ojcem obwinionej, który około godziny 13⁰⁰ zabrał córkę do domu.

Wobec nieprzeprowadzenia badania krwi obwinionej na zawartość alkoholu Sąd oparł swoje ustalenia na podstawie zeznań świadków i wyjaśnieniach obwinionej. Świadczy zgodnie zeznali, że obwiniona po przybyciu do Sądu w dniu zdarzenia znajdowała się pod wpływem alkoholu. Świadek Tomasz K. zeznał o „wyczuwalnej woni” alkoholu oraz wskazał na odmienny wygląd zewnętrzny i wolniejszą niż zwykle mowę obwinionej. Podobnymi słowami zachowanie obwinionej opisała świadek Bogumiła K. Obwiniona wyjaśniła, że spożywała alkohol poprzedniego dnia.

W ocenie Sądu Apelacyjnego wyczuwalny od obwinionej zapach alkoholu oraz jej zmieniony wygląd, a także kłopoty z płynnym wysławianiem się pozwalają – w połączeniu z przyznaniem przez nią samą faktu uprzedniego spożywania alkoholu – uznać, że w dniu 18 sierpnia 2000 r. znajdowała się w stanie wskazującym na użycie alkoholu. Biorąc pod uwagę, że tolerancja ma charakter osobniczy i zależy od wielu zmiennych czynników Sąd pierwszej instancji uznał, że ustalone okoliczności nie wystarczają do przyjęcia, że został przekroczony próg nietrzeźwości, co oznaczałoby co najmniej 0,5 ‰ alkoholu we krwi.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego nie ma wystarczających dowodów, że obwiniona spożywała alkohol w czasie między odsunięciem jej od posiedzenia, a opuszczeniem budynku sądu. Nikt nie widział, aby spożywała alkohol. Nastąpiło wprawdzie pogorszenie jej stanu i znaleziono w jej torbie opróżnioną do połowy butelkę wódki. Pogorszenie mogło być wynikiem innych okoliczności, związanych ze stanem zdrowia. Obwiniona wyjaśniła, że butelkę z wódką miała w torebce, nie chcąc jej zostawić w domu ze względu na rodziców, którzy „nieprzychylnie patrzą na tego typu rzeczy”. Wyjaśnienia jej w tej części nie zostały podważone.

Przy wymiarze kary Sąd Apelacyjny miał na względzie jako okoliczność obciążającą to, że obwiniona stawiała się do pracy w stanie wskazującym na użycie alkoholu, mając tego dnia prowadzić posiedzenia wykonawcze. Z drugiej strony, przez szereg lat pracowała nienagannie, podnosząc swoje kwalifikacje zawodowe i pełniąc odpowiedzialne funkcje. Nie była dotąd karana dyscyplinarnie. Przedmiotowa sprawa dotyczy zdarzenia o charakterze incydentalnym i w związku z tym nie może prowadzić do uogólnienia wniosku o zachowaniu się obwinionej.

Od wyroku Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego odwołanie złożył Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Okręgowego. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił błędy w ustaleniach faktycznych, mające istotny wpływ na jego treść, przez przyjęcie, że obwiniona w dniu 18 sierpnia 2005 r. znajdowała się tylko w stanie po spożyciu alkoholu i nie spożywała go w miejscu pracy. W konkluzji wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uznanie, że obwiniona w dniu 18 sierpnia 2005 r. stawiała się do pracy w Sądzie Rejonowym w stanie nietrzeźwości, a następnie spożywała alkohol w miejscu pracy, co stanowi przewinienie dyscyplinarne z art. 107 § 1 ustawy z dnia 27 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych i na podstawie art. 109 § 1 cytowanej ustawy wymierzenie jej kary złożenia sędziego z urzędu.

Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny zważył, co następuje:

Zarzut błędów w ustaleniach faktycznych sprowadza się w gruncie rzeczy do polemiki z ustaleniami Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego. Stan nietrzeźwości uzależniony jest od zawartości alkoholu we krwi. Badania krwi obwinionej nie dokonano. Sąd pierwszej instancji prawidłowo rozważał na podstawie wszelkich dostępnych dowodów w jakim stanie znajdowała się obwiniona w czasie zdarzenia w dniu 18 sierpnia 2005 r. oraz czy spożywała wówczas w pracy alkohol.

Trudno nie zgodzić się z Sądem pierwszej instancji, że opisywane przez świadków okoliczności, tj. wygląd zewnętrzny obwinionej po jej przybyciu do pracy, wyczuwalna woń alkoholu, wolniejsza niż zwykle mowa, można uznać za okoliczności dostateczne do przyjęcia, że obwiniona sędzia znajdowała się wówczas w

stanie wskazującym na użycie alkoholu, ale nie wystarczające do przyjęcia, że była w stanie nietrzeźwym.

Wątpliwości może nasuwać pogorszenie stanu obwinionej w następnych godzinach, ale Sąd pierwszej instancji nie przekroczył granic swobodnej oceny dowodów uznając, że to pogorszenie mogło być wywołane nie tylko działaniem alkoholu, ale także ogólnym stanem zdrowia obwinionej. Dodatkowym czynnikiem mógł być także stres sytuacyjny związany z ujawnieniem tego, że była pod wpływem alkoholu i odsunięciem jej przez przełożoną od prowadzenia posiedzenia. Wbrew stanowisku zawartemu w odwołaniu nie bez znaczenia jest, że nikt nie widział, aby obwiniona spożywała alkohol.

Wymierzona obwinionej na podstawie art. 109 § 1 pkt 4 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych kara przeniesienia na inne miejsce służbowe – jest karą surową. Za ciężkie przewinienia dyscyplinarne ta właśnie kara powinna być wymierzana. Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny w wyroku z dnia 30 września 2003 r., SNO 56/03 (Zbiór orzeczeń SN – SD za II półrocze 2003 r., poz. 77) wskazał, że kara złożenia z urzędu wymierzana jest w sytuacji skumulowania się okoliczności obciążających o charakterze podmiotowym i przedmiotowym. W tej sprawie nie można mówić o skumulowaniu się okoliczności obciążających, a to czyni, że orzeczona przez Sąd Dyscyplinarny pierwszej instancji kara przeniesienia obwinionej na inne miejsce służbowe nie może być uznana za rażąco niewspółmiernie łagodną.

Nie ulega wątpliwości, że stopień dolegliwości wymierzonej obwinionej kary zależy od tego, gdzie zostanie wyznaczone jej nowe miejsce służbowe. Sąd pierwszej instancji w żaden sposób nie określił w zaskarżonym wyroku dokąd obwiniona ma zostać przeniesiona. Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny w obecnym składzie podziela stanowisko wyrażone w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 23 czerwca 2005 r., SNO 31/05 (OSN w sprawach dyscyplinarnych, 2005 r., poz. 17), że całkowite pozostawienie uznaniu Ministra Sprawiedliwości wyznaczenia nowego miejsca pełnienia służby przez sędziego oznaczałoby, że o dolegliwości kary decydowałby głównie organ administracji państwowej, co narusza konstytucyjny podział władz (art. 10 ust. 2 Konstytucji RP), odrębność władzy sądowniczej (art. 173) i kompetencję sądów do sprawowania wymiaru sprawiedliwości (art. 175). Sąd Dyscyplinarny orzekając karę przeniesienia na inne miejsce służbowe, na podstawie art. 109 § 1 pkt 4 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych jest uprawniony do określenia granic władzy Ministra Sprawiedliwości w tym zakresie i pozostawia mu ze względów organizacyjnych – prawo do oznaczenia konkretnego, nowego miejsca służbowego sędziego na wyznaczonym obszarze.

Mając na względzie, że stopień dolegliwości kary powinien być adekwatny do popełnionego przewinienia Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny określił, że

obwiniona sędzia Sądu Rejonowego zostanie przeniesiona na miejsce służbowe w obszarze apelacji Sądu Apelacyjnego w A.